

TEM/Työvoiman maahanmuutto ja kotouttaminen

Yhteenveto - Kotoutumisen selontekoon liittyvä kuulemistilaisuus järjestöille 11.9.2020

Järjestötoimintaa kuvatessa tulee kiinnittää huomiota toiminnan moninaisuuteen ja sen haasteisiin

Tilaisuudessa esiteltiin lyhyesti selonteon tavoitteet ja keskeinen sisältö sekä kolmannen sektorin toimintaa koskeva kuvaus. Lisäksi keskusteltiin järjestötoimijoiden resursseista sekä työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteilla olevan, avointa toimintakulttuuria ja monialaista yhteistyötä edistävän kotoutumisen kumppanuusohjelman periaatteista ja toimintamalleista. Keskustelun lopuksi ryhmiä pyydettiin kokoamaan omien keskusteluidensa pohjalta 3-4 tärkeintä kehittämiskohdetta.

Selontekoa varten laadittua kuvausta järjestöjen roolista pidettiin pääosin hyvänä. Eri kohderyhmien asemaa toivottiin tarkasteltavan tarkemmin (naiset, miehet, haavoittuvassa olevat, ikäihmiset jne.). Lisäksi kuvauksessa ei juurikaan otettu huomioon eri alueiden erilaisia tilanteita. Nykytilan kuvaukseen toivottiin myös kuvausta järjestörahoituksen haasteista. Puutteena pidettiin myös, että ruotsinkielistä kotoutumista edistävää työtä ei oltu huomioitu.

Järjestöjen roolia kotoutumista tukevassa työssä tulee kehittää niiden omien tavoitteiden näkökulmasta

Järjestöjen vahvuutena nähtiin luovuus ja joustavuus. Niillä on mahdollisuus tavoittaa ja osallistaa kohderyhmiä joita muuten ei tavoitettaisi. Viranomaisten ja järjestöjen roolien selkeyttäminen nähtiin tärkeänä ja järjestötyön fokuksen tulee olla työssä, jota ei ole järjestetty viranomaistoimintana. Viranomaisten ja järjestöjen yhteistyössä tulee kuitenkin huomioida järjestöjen omat tavoitteet, eikä nähdä järjestöjä vain viranomaisyhtöä täydentävinä toimijoina. Esimerkiksi järjestöjen mahdollisuudet tukea maahan muuttaneiden osallisuutta ovat vahvemmat.

Tilaisuudessa esiteltyjen järjestöjen roolien lisäksi esiin nostettiin potilasjärjestöjen työ, rasismien vastainen työ sekä ammatillisten järjestöjen tekemä työ. Lisäksi järjestöjen rooli viestinviejänä sekä järjestöjen kesken että järjestöjen ja viranomaisten välillä nähtiin tärkeänä.

Järjestöjen roolin lisääminen kotoutumista edistävässä työssä edellyttää työn tekemistä näkyväksi

Viestintä ja järjestöjen työn näkyväksi tekeminen sekä työn arvon tunnustaminen koettiin keskeisiksi lähtökohdiksi järjestöjen roolin lisäämisessä. Työn vaikuttavuuden osoittamiseksi tarvitaan myös selkeitä mittareita ja indikaattoreita.

Maahan muuttaneiden pääsy itse mukaan suunnittelemaan ja järjestämään toimintaa järjestöissä sekä osallistumaan viranomaisyhteistyön ja kehittämiseen nähtiin tärkeänä. Monien järjestöjen kokemusasiantuntijuutta tulisikin hyödyntää tehokkaammin, kuten myös maahan muuttaneiden toimimista mentoreina ja vapaaehtoistyöntekijöinä. Myös puhelin- ja etäpalveluita tulisi kehittää.

Haasteena esimerkiksi vapaaehtoistyön pohjalta toimivien järjestöjen saamisessa mukaan toimintaan on edellytys siitä, että toiminta tapahtuu iltaisin tai viikonloppuisin.

Järjestötyön resursointia tulee kehittää myös pienet toimijat huomioiden

Rahoituksen saaminen on vaikeaa erityisesti pienille ja maahanmuuttajajärjestöille. Sitä varten pitäisi löytää uudentyyppisiä rahoitusmalleja. Yleisestikin rahoitusmahdollisuuksia tulisi olla enemmän ja niiden pitäisi olla pysyvämpiä ja pitkäjänteisempiä.

Nykyisten rahoitusinstrumenttien hallinnointi ja raportointi ovat hyvin raskaita ja aikaa vieviä. Järjestöt toivoivat kevyempiä haku- ja hallinnointiprosesseja sekä pienempää omarahoitusosuutta. Lisäksi kiinnitettiin huomiota rahoituksen kohdentamiseen sekä rahoituksen kehittämispainotuksiin. Rahoituksella pitäisi voida myös toteuttaa ja levittää jo hyväksi havaittua toimintaa.

Eri järjestöt kilpailevat myös samoista rahoituksista, joka vaikeuttaa yhteistyötä ja vähentää luottamusta järjestöjen välillä. Ratkaisuna voisivat olla yhteistyöhankkeet.

Kumppanuusohjelma

Kumppanuusohjelmaa ja sen taustalla olevaa ajattelumallia ja toimintaperiaatteita pidettiin hyvänä. Yhteinen vuorovaikutusfoorumi on tärkeä työkalu eri toimijoiden yhteistyön lisäämiseksi. Tarvitaan kuitenkin koordinoitua ja fasilitointia kaikilla tasoilla, jotta se saadaan toimivaksi. Erityisesti alueellisen ja paikallisen yhteistyön tärkeyttä korostettiin. Kuntien rooli on keskeinen tuloksellisen toiminnan kannalta. Kunnat voivat vahvistaa alueillaan eri toimijoiden välistä vuorovaikutusta esim. järjestämällä yhteisteisiä fyysisiä tapaamis- ja kohtaamispaikkoja.

Yhteistyön kehittämisessä käytettävällä kielellä on merkitystä. Kielen on oltava sekä selkeää että mukaansa ottavaa. On tärkeää, että kumppanuusohjelman toiminta innostaa myös toimijoita, jotka vasta suunnittelevat kotoutumista edistää työtä.

Uudelle kotoutumista tukevia toimijoita yhteen tuovalle kattojärjestölle ei nähty tarvetta, sillä kattojärjestöjä toimii jo monella sektorilla. Kattojärjestöjen vaarana nähtiin myös, että viranomaiset toimivat kattojärjestöjen kautta ja pienet järjestöt jäävät helposti sivuun.

Kehittämiskohteet

Järjestöjen työn kehittämiskohteina nähtiin ennen kaikkea tiedon ja vuoropuhelun lisääminen sekä järjestöjen kesken että järjestöjen ja viranomaisten välillä. Vuoropuhelun edistämiseksi tarvitaan yhteisiä yhteistyöfoorumeita eri tasoilla ja toimialoilla. Tärkeää on myös järjestöjen roolin ja asiantuntijuuden tunnistaminen ja tunnustaminen sekä riittävien ja tarpeeksi pysyvien resurssien varmistaminen järjestöille sekä toiminnan kehittämisen vastuuhenkilöiden nimeäminen kunnissa ja alueilla. Järjestöille voisi olla tarjoilla myös esim. jonkinlainen 'starttiraha' -tyyppinen rahoitus innovatiivisen toiminnan käynnistämiseksi.

Myös kielikysymykset nousivat esille. Viranomaiskieli on usein hankalaa, asioita voisi esittää myös selkokielellä, samoin kulttuuritulkkaukselle olisi nykyistä enemmän tarvetta.

Lisää yhteistyötä tarvitaan myös yhteisen kokonaisvaltaisen näkemyksen luomiseksi kotoutumisen nykytilasta ja kehittämiskohteista. Kotoutumisen eri ulottuvuuksien esiin tuominen selkeämmin toisi toimintaan

myös uusia toimijoita. Myös laajempi yhteiskunnan asennetyö ja yhteiskunnan vastaanottavuuden lisääminen nähtiin edellytyksenä kotoutumisen onnistumiseksi. Tässä tehtävässä järjestöjen rooli eri toimijoiden ja maahan muuttaneiden yhteisten kohtaamisten edistäjänä on keskeinen, ja sitä tulisi vahvistaa.

Seuraa selonteon valmistelua kotouttaminen.fi-sivustolla

Työ- ja elinkeinoministeriön 11.9.2020 järjestämä tilaisuus oli avoin kaikille järjestöille. Tilaisuudesta viestitettiin kotouttaminen.fi-sivustolla, alueellisten ELY-keskusten kautta sekä sähköpostitse suoraan järjestötoimijoille. Voit seurata selonteon valmistelua ja tutustua työ- ja elinkeinoministeriön kumppanuusohjelmaan kotouttaminen.fi-sivustolla.

Lisätietoa

Lisätietoa kotouttamisen selonteosta (linkki) <https://kotouttaminen.fi/valko>, <https://tem.fi/hankesivu?tunnus=TEM014:00/2020>

Lisätietoa työ- ja elinkeinoministeriön kumppanuusohjelmasta (linkki) <https://kotouttaminen.fi/kumppanuusohjelma>